

**STORYTELLING: ШЛЯХ ВІД ІНСТРУМЕНТУ В БІЗНЕСІ
ДО ІННОВАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ У ГАЛУЗІ ФІЛОЛОГІЇ****STORYTELLING: THE WAY FROM A TOOL IN BUSINESS
TO AN INNOVATIVE METHODOLOGY IN THE FIELD OF PHILOLOGY****Лада О.В.,***orcid.org/0000-0002-8253-0114**кандидат історичних наук,**доцент кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Університету Короля Данила***Варварук І.В.,***orcid.org/0000-0002-3407-8813**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Університету Короля Данила***Маршал Т.О.,***orcid.org/0009-0005-8634-9928**викладач кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій
Університету Короля Данила*

У статті шляхом аналізу наукової вітчизняної та зарубіжної літератури з окресленої проблематики вдалося *реконструювати* ключові історичні періоди розвитку storytelling(y), а також *відслідкувати* його трансформацію від бізнес-інструменту до особливого педагогічного методу в навчальних закладах. *З'ясовано* ключові причини поширення storytelling(y) в бізнесі як ефективного комунікаційного інструменту корпоративної взаємодії колективу в компанії, потужної й стійкої іміджевої історії бренду та сильної, авторитетної історії в якості клієнтських відгуків задля розширення кількості споживачів/користувачів. *Досліджено* сферу застосування storytelling(y) в Україні, де провідне місце належить педагогіці, журналістиці та, в останні роки, маркетингу, що було обумовлено, найперше, культурно-історичними та соціально-економічними чинниками. Зокрема, відсутністю до 1991 року української державності, наявністю командно-адміністративної системи управління, яка заперечувала ліберальні економічні відносини (приватний бізнес), а також обмеженням загальнолюдських прав та свобод (зокрема на самовираженість), що є невід'ємною складовою storytelling(y). *Розкрито* особливості та переваги використання педагогічного storytelling(y) під час навчання (легше встановити контакт зі студентами; поживати атмосферу в аудиторії, створивши невимушену обстановку; привернути й тримати увагу; розвинути особисту креативність та ін.), а також *запропоновано* термін «lingvo storytelling» як особливої методики під час навчання філологічних дисциплін. *Відмічено*, що завдяки lingvo storytelling(y) педагогам вдається легше зацікавити студентів вивчати нову лексику, розуміти аудіо-розповіді та створювати власні цікаві перекази.

Ключові слова: storytelling, педагогічний storytelling, lingvo storytelling, професійний розвиток вчителя, технологія навчання, освітня технологія, інноваційні технології навчання, комунікації, методика.

In the article, through the analysis of national and foreign scientific literature on the outlined issues, it has been able to reconstruct the key historical periods of the development of storytelling, and also it has been traced of transformation from a business tool to a special pedagogical method in educational institutions. The key reasons for the spread of storytelling in business as an effective communication tool for the corporate interaction of the team in the company, a powerful and stable image story of the brand and a strong, authoritative story as client reviews to expand the number of consumers/users have been clarified. The field of application of storytelling in Ukraine, where the leading place belongs to pedagogy, journalism and, in recent years, marketing has been investigated. These features were determined, first of all, by cultural-historical and socio-economic factors. In particular, the absence of Ukrainian statehood before 1991, the presence of a command-administrative management system that denied liberal economic relations (private business), as well as the restriction of universal human rights and freedoms (in particular, self-expression), which is an integral part of storytelling. The features and advantages of using pedagogical storytelling during education have been revealed (it is easier to establish contact with students; to enliven the atmosphere in the classroom by creating a relaxed atmosphere; to attract and hold attention; to develop personal creativity, etc.), and also the term "lingvo storytelling" has been proposed as a special technique during the teaching of philological disciplines. It has been emphasized that thanks to lingvo storytelling, teachers can more easily interest students in learning new vocabulary, understand audio stories and create their own interesting stories.

Key words: storytelling, pedagogical storytelling, lingvo storytelling, teacher's professional development, learning technology, educational technology, innovative learning technologies, communications, methodology.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток бізнесу в США наприкінці ХХ ст. сформував необхідність у пошуку якісно нових підходів в управлінні персоналом для побудови зрозумілої й прийнятної усім корпоративної культури на підприємстві/установі чи організації; формуванні сильного, яскравого бренду задля його виокремлення з поміж конкурентів на глобальному ринку; збільшенні кількості споживачів/користувачів завдяки цікавим, правдивим відгукам клієнтів. Усі ці запити були згодом відображені в навчальних курсах для підготовки спеціалістів з людських ресурсів (HR), корпоративних менеджерів, маркетологів, журналістів та ін. В основу даних курсів було закладено мистецтво переповідання історій – *storytelling*, завдяки якому проста, звичайна інформація перетворювалася в цікаву, наповнену емоціями історію, здатну впливати на суспільство, маніпулюючи ним. З часом техніка *storytelling(y)* набула популярності під час вивчення й інших курсів на рівні професійної та вищої освіти, а також на уроках гуманітарних й технічних предметів початкової, середньої освіти. Універсальність техніки *storytelling* як бізнес-інструменту та навчального методу й зумовили актуальність ґрунтовного його дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури з окресленої проблематики дає можливість виокремити дві дослідницькі групи. До першої слід віднести праці, присвячені походженню *storytelling* та сфери його застосування як бізнес-інструменту. Даний ракурс проблеми репрезентований у наукових розвідках таких зарубіжних дослідників: Х. Айяр, А. Акгун, Д. Брайнт, Д. Вілсон, Р. Гілл, Е. Ердоган, Х. Кескин, П. Монг, П. Сміт, А. Сіммонс, Д. Соле, М. Шумейт та ін. Зокрема, досить цікавою є праця Анетт Сіммонс «Сторітелінг. Як використовувати силу історій», опублікована 1998 році [6]. В ній авторка розповідає про вплив історій на читача й розділяє історії на декілька типів, які адаптовані до різних обставин та аудиторій. Вартою нашої уваги є також книга американського сценариста Роберта Маккі «Оповідь. Субстанція, структура, стиль та принципи письмової екранізації». Вона є однією з найпопулярніших напрацювань, найперше, для письменників та сценаристів. Зміст даної праці сформований на основі більше ніж сотні фільмів та демонструє переваги якісної історії [6]. З іншого боку вітчизняні дослідники – С. Гузенкова, К. Гопіус, О. Колесниченко, О. Фадєєва, О. Чеснокова, О. Караманова, М. Василишина, К. Симоненка, Е. Ерднієвої, Н. Гущиної, О. Градюшка, М. Маєвської,

О. Тодорової та Я. Яненка – виділяють комунікаційний аспект *storytelling(y)* та виокремлюють його як мистецтво опису реальних чи вигаданих подій за допомогою історій, а також вказують на його застосування, найперше, в бізнесі як особливого інструменту формування корпоративної культури на підприємстві чи організації [2].

Другу групу складають дослідження О. Караманова, Н. Василишиної, К. Симоненка, Н. Гущиної, К. Крутій, Т. Черенка, Н. Бондаренка, Л. Зданевича, С. Паламар, М. Науменка, Л. Зданевич, Г. Синоруба, В. Шевченка, Л. Василика, Д. Тужанського, які виділяють *storytelling* як особливу навчальну методику [8]. Так, К. Крутій розглядала *storytelling* як особливий навчальний метод розповідання історій, а Т. Черненко висловлювала міркування щодо доцільності застосування *storytelling(y)* вищій школі як мотиваційного інструменту під час навчання [7]. У зарубіжній літературі *storytelling* як педагогічний метод (далі педагогічний *storytelling*) відомий ще з 90-х рр. ХХ ст. Показовими роботами є праці К. Еган «Teaching as *storytelling*» та М. Россітер «Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning» [8]. Окрему підгрупу в педагогічному *storytelling(y)* займають наукові публікації, які описують його як ефективний метод під час навчання студентів української та іноземної філології. Зокрема, вартими нашої уваги є дослідження Ю. Маковецько-Гудзь, Г. Гича, О. Дацків, Т. Кондратьєва, О. Деркачова, Н. Саєнко та ін [10]. Так, Н. Саєнко в науковій публікації «Використання методу сторітелінгу на заняттях іноземної мови в технічному ЗВО» окреслила можливості методу *storytelling(y)* в онлайн- і оффлайн-форматах навчання та наголосила на його соціальній й комунікаційній ролі під час викладання іноземних мов [13, 14].

Постановка завдання. Мета дослідження – через призму наукової літератури проаналізувати трансформацію *storytelling(y)* від інструменту в бізнесі до інноваційної методики у галузі філології. Для досягнення мети необхідно виконати наступні завдання: 1) проаналізувати українську та зарубіжну літературу з окресленої проблематики; 2) дослідити сферу застосування *storytelling(y)* в Україні та зі її межами; 3) розкрити переваги застосування *storytelling(y)* під час навчання, особливо на уроках української та іноземної філології.

Виклад основного матеріалу. Переповідання історій є відносно не новою практикою, яка бере початок ще з давніх часів, коли перші люди, намагаючись передати інформацію наступним поко-

лінням, створювали зображення на скелях, предметах побуту, прикрасах тощо. Проте найбільшої популярності та розвитку storytelling набув наприкінці ХХ ст. Одним із перших, хто застосував метод storytelling як інструмент створення та переповідання історій, із задалегідь окресленою метою, став американський сценарист Роберт Маккі, який у 1983 році прочитав перший семінар «Сторі», в якому наголосив на перевагах storytelling(y). У 1997 році вийшла його книга «Оповідь. Субстанція, структура, стиль та принципи письмової екранізації», в якій автор, використовуючи сотні фільмів, виділяє провідне місце створенню якісних історій [6].

Деякі дослідники вважають Девіда Армстронга розробником storytelling(y), який у книзі «Managing by Storying Around» сформулював його методіку. З того часу storytelling як метод починає використовуватися керівниками найуспішніших компаній світу. В основі даного методу Армстронг заклав набір ключових інструментів на формування корпоративної культури в компанії, а також запропонував посаду корпоративного оповідача. Серед найбільш яскравих міжнародних компаній, які скористалися цим методом стали: Всесвітній Банк, Nike, Apple, Procter & Gamble, Microsoft, Motorola, Disney, Armstrong International, Mary Kay Cosmetics та інші [8, 13–15].

Проникнувши до бізнес середовища storytelling починають застосовувати бізнес-консультанти, коучі, маркетологи з метою швидкого залучення нових працівників до виробничого процесу, навчаючи їх за особливою навчальною системою задля формування позитивного «клімату» в компанії. В умовах жорсткої конкуренції storytelling також став потужним бізнес-інструментом «завоюванням» нових клієнтів, адже завдяки захоплюючим історіям (клієнтським відгукам) значно простіше сформувати довіру та схилити потенційного клієнта на свій бік.

Метод storytelling спрямований на формування позитивного, сильного іміджу, а тому є яскравим виразником «американської мрії», в основу якої покладені яскраві історії успіху відомих особистостей таких як: кінозірки, політики, співаки, дизайнери, бізнесмени тощо. До таких історій варто віднести наступних героїв: Дональд Трамп, Генрі Форд, Барак Обама, Авраам Лінкольн та ін. На власному прикладі вони надихали й мотивували цілі покоління у всьому світі, демонструючи необмеженість людських можливостей. Яскравим прикладом є твердження психолога Гарвардського університету Гварда Гарднера: «Кожен великий лідер – неперевершений опові-

дач». Популярність storytelling(y) в світі навіть була зафіксованою у 2006 році відзнакою за найкращу бізнес-ідею [1].

Storytelling в Україні має свої особливості, які обумовлені найперше історичними та соціально-економічними факторами. Оскільки Україна як держава до 1991 року перебувала в складі радянських соціалістичних республік, де панувала командно-адміністративна система управління бізнес був позбавлений рівної конкуренції і відповідно storytelling як інструмент «вільної» історій не міг розвиватися. В умовах сьогодення система державного управління зазнала суттєвих трансформацій та набула ліберальних ознак, наближених до провідних демократичних країн світу, а тому актуальність storytelling(y) значно зросла. Сфера застосування даного методу в Україні подібна до американської, проте найбільш вираженою вона є в журналістиці, рекламі та педагогіці. Так, до прикладу у педагогічній сфері навіть сформувалося власне поняття – «педагогічний storytelling» [13, 14]. Актуальність storytelling(y) саме в навчанні обумовлена кількома факторами, серед яких варто виділити такі: завдяки storytelling(y) можна легше встановити контакт зі студентами; поживати атмосферу в аудиторії, створивши невимушену обстановку; привернути й тримати увагу та ін. Більш того педагогічний storytelling забезпечує комунікативний, мовленнєвий, емоційний та соціокультурний розвиток молоді [4]. Цікаві історії викликають емоції, а тому краще сприймаються і мають сильніший ефект під час навчання [11]. Зміст історії (лексика, граматики) сприяє підвищенню ефективності навчання [5].

Популярність даного методу в навчанні сформувала запит на створення окремої навчальної дисципліни «Мистецтво сторітелінгу у професійній підготовці майбутніх педагогів». Головною метою даної дисципліни є ознайомити студентів з основами storytelling(y), розкрити специфіку педагогічного storytelling(y), допомогти майбутнім вчителям оволодіти навичками storytelling(y) та творчопису [6].

Оскільки педагогічний storytelling має міждисциплінарний характер застосування, сфера його використання в навчальних закладах є практично необмеженою [15]. Одним із найбільш популярних предметів під час якого застосовують storytelling є філологія (українська та іноземна). Пояснення цьому є досить простим, адже історія створює форму, а мова наповнює її змістом. Завдяки storytelling(y) педагогам-філологам вдається вирішити низку таких завдань, як підвищення мотивації студентів, виховання моральних

якостей, розвиток інформаційно-комунікаційних компетенцій та ін. Педагоги під час навчання часто виявляють у студентів труднощі говорінню, діалогічного і монологічного мовлення, що обумовлено недостатнім лексичним запасом, а також їх низькою мотивацією, обмеженим кругозором та не високим рівнем культури спілкування [3].

Вивчення іноземних мов завжди було актуальним, особливо беручи до уваги англійську як мову глобальної комунікації. Проте, опанування іноземних мов є досить складним і тривалим процесом, що і сформувало запит на різноманітні методики і техніки, однією з яких є *storytelling* або ж запропонований нами термін «*lingvo storytelling*» як складової педагогічного *storytelling*(y).

Застосування *lingvo storytelling*(y) на уроках англійської мови передбачає використання різних розповідей, таких як сучасні перекази казок з гумористичним підтекстом; притчі; казки; ілюстровані розповіді без тексту; гумористичні замальовки; персональні історії на соціально-побутові теми; фантастичні розповіді та ін. Важливою складовою в опануванні англійської мови є аудіювання, застосування якого також має своє відображення в *lingvo storytelling*(y). Зокрема, після прослуховування аудіо матеріалу студентам можна запропонувати здійснити його порівняння, розрізнення, прогнозування, визначення послідовності, класифікації, а також відтворити зміст аудіо у формі переказу із максимальним збереженням його оригінальності [14].

Під час вивчення української мови можна запропонувати студентам скласти розповідь на довільну тему із використанням певної кількості дієслів чи прикметників. Більш того, оскільки *storytelling* – це про креатив, можна дати завдання

створити колективну історію із використанням, відомих усім синонімів до певного слова. Також, у контексті *lingvo storytelling*(y) доцільно використати тему сучасних молодіжних сленгів із заміною їх архаїзмами [8].

Висновки. Отже, шляхом аналізу наукової вітчизняної та зарубіжної літератури з окресленої проблематики вдалося реконструювати ключові історичні періоди розвитку *storytelling*(y), а також відслідкувати його трансформацію від бізнес-інструменту до особливого педагогічного методу в навчальних закладах. Варто підкреслити, що сфера застосування *storytelling*(y) в країнах заходу, у ХХ ст., була відображена в бізнесі, про що свідчать численні праці зарубіжних дослідників. Науковці обґрунтовують це розвитком ринкових відносин та боротьбою компаній за клієнтів, де *storytelling* як інструмент правдивих історій добре підходив для корпоративного навчання, формуванню стійкого авторитету компанії на ринку та міцного аргументу у якості клієнтських відгуків під час боротьби за нових споживачів/користувачів.

Вітчизняна практика застосування *storytelling*(y) дещо відрізняється від західної, адже вона, головне, знайшла своє відображення в педагогіці, журналістиці та, в останні роки, в маркетингу. Педагогічний *storytelling* найперше застосовується викладачами з метою розв'язання проблем, пов'язаних із низьким комунікативним рівнем студентів та проблемою із соціальною взаємодією сучасної молоді. Так, завдяки *lingvo storytelling*(y) як особливій методиці навчання мов, педагогам вдається легше зацікавити студентів вивчати нову лексику, розуміти аудіо-розповіді та створювати власні цікаві перекази.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко Н. *Storytelling* як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання *Молодь і ринок*. № 7 (174). 2019. С. 130–135.
2. Братко М. Сторітеллінг як ефективна технологія викладання курсу «Лідерство в освіті» для магістрів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. №1. 2022. С. 68–75.
3. Гич Г. М. Сторітеллінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник мну імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 4 (51), грудень 2015. С. 188–191.
4. Давидюк Г. М. Педагогічний сторітеллінг у підготовці майбутніх педагогів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 80, Т. 1. 2022 р.
5. Дацків О., Кондратьєва Т. Цифровий сторітеллінг у навчанні іноземних мов: можливості та перспективи. *Новітня парадигма сучасної лінгвістики, іншомовної комунікації та методики: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 3 листопада 2023. С. 48–50.
6. Деркачова О.С. Мистецтво сторітеллінгу у професійній підготовці майбутніх вчителів. *Українські студії в європейському контексті*. № 5. 2022. С. 151–157.
7. Крутій К., Зданевич Л. Сторітеллінг: мистецтво розповідання, або як зацікавити й мотивувати дітей. *Дошкільне виховання*. 2017. № 7. С. 2–6.
8. Мазурок М., Саприкіна О. Сторітеллінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти нової української школи. *Молодь і ринок*. № 1 (199). 2022. С. 160–165.

-
9. Макарова Л., Корнієнко Л., Риша Г. Сторітелінг як технологія розвитку креативності здобувачів вищої освіти КЗ «Покровський педагогічний коледж». *Сучасні заклади освіти: матеріали VII Міжнародної виставки*. 2018. 37 с.
10. Маковецька-Гудзь Ю. Storytelling в педагогічній практиці розвитку комунікативного потенціалу. URL: <http://kumlk.kpi/sites/detailt>.
11. Микитюк С. Елементи сторітелінгу як навчального методу у поглядах педагогів, громадських діячів минулого. URL: <http://www.Chasopys.Ps.Kiev.ua/archive>.
12. Побідаш І. Л. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії. *Обрії друкарства*. № 1 (7). 2019. С. 144–150.
13. Саєнко Н. В. Використання методу сторітелінгу на заняттях з іноземної мови в технічному ЗВО. *Вісник ХНАДУ*. № 91. 2020. С. 210–215.
14. Саєнко Н. В. Сторітеллінг у навчанні іноземних мов студентів технічного університету. *Актуальні напрями матеріалознавства: збільшення ресурсу конструкцій на основі конвергенції сучасних технологій обробки матеріалів*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 24–25 верес. 2020 р. / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. Харків, 2020. С. 108–112. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/handle/123456789/19294>
15. Чеканюк К. О. Сторітелінг як технологія професійного розвитку вчителів біології. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. № 1 (25). 2023. С. 148–155.